

הלכות ציצית סימן יא

ויהיה תוף ג' אצבעות עם הגדיל (כ"י בשם רש"י ורשב"א): **יב** מנין חוטי הציציות ככל כנף (נח) ארבעה כפולים (נט) שהם שמונה, *ואם הוסיף (ס) פסול. (סא) יחתך ראשי החוטין הארבעה (ט) ויתחבם בכנף ויכפלים, ואז יהיו שמונה: **יג** (סב) יצטרך לחתך ראשי החוטין לעשותם שמונה קדם שיקרף, שאם כרף אפלו (כ) חלני אחד (פרוש, החלק מהציצית שבין קשר לקשר) (סד) וקשר אפלו קשר אחד ואחר-כך חתכן, פסול משום תעשה ולא מן העשוי, שהרי בפסול עשאים: **יד** [*] ייקח ארבעה חוטים מצד זה וארבעה מצד זה ויקשר שני פעמים זה על גב זה, ואחר-כך יקרף חוט הארף סביב השבעה קצת פריכות, וקושר שני פעמים זה על גב זה, וחוזר וכו' וי' וי' יעשה עד שישלים לחמש קשרים כפולים וארבעה אצבעים מלאים פריכות. אין שעור (כא) (סה) לפריכות, (סו) רק שיהיו כל הכרופ והקשרים (כז) (סז) רחב (סח) ארבעה גדלים והענף שמונה גדלים: הגה ואם הארף הציצית, יראה ששלישיתו יהיה גדיל (כג) (סט) ושני חלקים ענף (רמב"ם פ"א). והנהגים לכתף באויר ראשון שבע פריכות, (נד) [כז] (ע) ובשני תשע, ובשלישי אחת עשרה, ובכרביעי

א נחתה מכ כרב אחא בר יצחק, רמב"ם פ"א מהלכות ציצית ג"כ סקה יא ג נחתה לה ולט ד הראש ה בית יסף

באר הטב

שערי תשובה

[*] יקח ד' חוטים כו'. וכתב במח"כ בשם מלבי"ם י"ט בשם מהר"ש שאם ארבע חוטים ב' מצד זה וה' מצד זה כשר, ע"ש: [כז] ובשני. עכ"ל. וכתב בשו"ת בית יעקב ויתחבם בכנף. ר"ל לכתחלה יחתך קדם שיתחבם. כתב בשל"ה ומט"מ שאל יחתך בסכין אלא יקשם בשני: (כ) חלני א'. פ"י, שאם עשה חלני וקשר א' יצא י"ח מדאורייתא, וא"כ הני תעשה ולמ"ה, מ"א. נע"ת לא כ"כ, וענן ט"ו: (כא) לבריכות. אפלו כרף רבא או לא כרף בה אלא חלני אחת כשרת, ואם כרף כלה פסולה, כ"י. מ"א: (כז) רחב ד' גדולים. ובר"מ פרשת פינחס כתב שיהיה בין קשר לקשר כפלא אגודל. כתב הרא"ש שיהיו כל החליות בשונה, שזהו נוי לציצית; וא"כ באויר הראשון יעשה הפריכות רחוקים זה מזה, ובשניה לא כ"כ, ובג' יתקרב ובד' יתרחב לגמרי. והציצית של ר' שלמה מולכו לא היו שרים לגמרי: (כג) וב' חלקים ענף. פשוט שאינו מעכב בדריעבד. כתב בפתחים, שארף לעשות הגדיל חליות וכלל חלני ג' פריכות, כלומר שקלחה שעשה ג' פריכות ורחיק מעט, מ"א: (כז) ובשני ט'. ובכונות כתב: בשני ח', וכ"כ של"ה מ"א ט"ז, דו' וחי' הוא שם של י"ה, ואח"כ י"א הוא בצרופ שם של הני"ה, ואח"כ י"ג

משנה ברורה

באר הלכה

בארצות התיים בשם הברפ"י ושארי אחרונים דהוא הדין טליתים שלנו שיש להם גון מאבי"ב בשפה, מודרין מן הכנף ג' אצבעות ובכלל זה הגון מאבי"ב * ואם הוסיף פסול. ענין הפריימגדים שמסתפק אם קצץ היתרות רק עד הגדיל ובגדיל נשארו מהו?⁷² דאם היה מוציא היתרות גם מן הגדיל פשיטא דכשר⁷³, לפי מה עושין שנים מתכלת ושנים מלכן, והאידין הרי לכן במקום תכלת, ועושין ארבעה אצבעים משל לכן: (נט) שהם שמונה. אחר שיקניסם בכנף ויכפלים, מדכתוב 'פתיל', קצין פתילה, שהוא כפול: (ס) פסול. משום דקעבר ככל תוסין. והגר"א בבאורייתא הסכים להלכה לשיטת העשור המובא בבית יוסף שטובר דאין בזה משום כל תוסין, וכי פסלינן בגמרא בזה, דוקא בשהוסיף מין אחר להוטים ופגון חוטי קנבוס או צמר-גפון. אבל באותו המין מכשירין אפלו לכתחלה להוסיף פמה שרופצה. וענין בארצות-התיים שהביא עוד כמה גדולי הראשונים שטוברין כן, ולכן מסיק דאם עשאים כר או אי אפטר למתקן יכול לילף בהם, אבל מיד שיוכל לתקנם צריך לתקנם. ובגורנע מהחוטין, לכלי עלמא פסול, פדאיתא בבית יוסף: (סא) יחתך. רופצה לומר, לכתחלה יחתך קדם שיתחבם בכנף [מ"א וביאור הגר"א]. ויש לחתכם בשני ולא בספיקין?⁷¹ **יג** (סב) יצטרך. רופצה לומר, שאם עבר ולא חתכן קדם התחובה, על-פל פנים יצטרך עמה קדם הפריכה. וענן ט"ו: (סג) חלני אחד. אפלו של שלש פריכות: (סד) וקשר וכו'. רופצה לומר, אם עשה חלני וגם קשר אשר החלני אפלו קשר אחד, יצא ידי חובתו מדאורייתא⁷⁴ אפלו לא עשה כלל הקשר הסמוך לכנף, ואם-כן הרי תעשה ולא מן העשוי⁷⁵; אבל אם לא עשה הקשר שאחר החלני, אף שעשה הקשר ראשון שקדם החלני, לא נגמר עדין עשיית הציצית, דבלא הקשר החלני אינו מתקנם כלל ואין כאן גדיל, ועל-כן יכול לחתך החוטין. (* ויש מחמירין, ולכתחלה נכון לחש לדבריהם⁷⁶). ודע, דמה שכתב 'קשר אחד' רופצה לומר מהחמשה קשרים שרגילין לעשות, אבל הוא היה שתי פעמים זה על גב זה, כדלקמן, דבלאו הכי לא מקרי קשר, שאינו מתקנם⁷⁷: **יד** (סה) לפריכות. רופצה לומר, למנין הפריכות. וגם מנין החליות והקשרים אין מעכב מדינא, רק הוא למצוה מן המבחר, פי החמשה קשרים רמז שעל-ידי-זה יזכר החמשה חמשי תורה, וכפילת הקשרים החמשה שעולה י', רמז לעשרה ספירותיו של הקדוש-ברוך-הוא, פדאיתא לקמן בסימן כד; וטעם החליות ענין בבית יוסף: (סו) רק שיהיו וכו'. ומה דאיתא בסעף יג 'שאם כרף אפלו חלני אחד', אבאר את שרש הדבר: כי קבלו תנ"ל דבעינן בציצית גדיל, והינו שיהיה מכרף, כמו שכתוב 'גדלים תעשה לך', וגם יהיה בו חוטין נפרדים כדכתוב 'ציצית', כמו 'בציצית ראשי', אף מן התורה אין שעור לארף הגדיל, אלא אפלו אם לא כרף רק שלש פריכות ועשה על גביהן קשר למעלה, דגם זה הוא הלכה למשה מסיני, מתקנים בזה שם גדיל ובזה כבר נגמר המצוה מדאורייתא; וזהו טעם דברי השלחן-ערוך שם, ועל זה יש לסמוך בערב-שבת עם חשכה כשאין לו פנאי לעשות פתקונו, ומתר לצאת בו בשבת ולקרף (ויותר טוב שיעשה אז גם הקשר הראשון שקדם החלני, כמו שאנו נוהגין, כדי לצאת גם דעת מקצת הפוסקים שטוברין ועל זה הקשר כגון תנ"ל דהוא דאורייתא). וכל זה מתקנא איתא, אבל מדרבנן צריך לעשות שליש גדיל ושני שלישי פתיל. ובין שארף החוטין הוא י"ב גדולין, כנ"ל בסעף ד. יעשה ד' גדולין גדילי שהם הפריכות, וישאיר ח' גדולין חוטין נפרדים, שפך הוא נוי הציצית⁷⁸. ועל-כן אם עשה חלני אחת בערב-שבת עם חשכה, צריך להשלים חכה אחר השבת, דאי לאו הכי הוא עובר על דברי חכמים⁷⁹. ויש שנכשלין בזה: (סז) רחב וכו'. הינו לכתחלה, אבל בדריעבד אפלו אם כרף רבו פשו, דעל-פל פנים יש כאן גם-כן פתיל; אבל אם כרף כלה, פסול: (סח) ארבעה גדולים. עם הקשרים. וברענא מהימנא כתב, שיהיה בין קשר לקשר כפלא אגודל⁸⁰. כתב הרא"ש, שיהיו כל החליות בשונה, שזהו נוי ציצית; ואם-כן באויר הראשון יעשה הפריכות רחוקים זה מזה, ואחר-כך בכל אצבע יתור מקרב [מ"א]: (סט) ושני חלקים ענף. ענין בבאר מהרש"ל על הסמ"ג. וכלי עלמא אינו מעכב בדריעבד וכנ"ל⁸¹: (ע) ובשני תשע. ובכונות פתוב: בשני שמונה, וכן הסכימו

שער הציצין

(מח) כן כתב הפריימגדים ושארי האחרונים: (*) זה הוא העלת-תמיד, ולבוש ומנין אברתו וט"ו חולקין. וענין בא"ע סימן קכה ס"ד כט"ו סק"י דמחמיר שם, ואולי לענין תעשה ולא מן העשוי מקלינן כל שהוא עושה מעשה הצריכה לעצם ההקשר. וענין סקה יא בגמרא:

הַלְבוּת צִיצִית סִימָן יֵא

בִּיאורִים וּמוֹסָפִים

[מִשְׁנֵב ס"ק סא]

יְיָ לְחֻקְתֶּם בְּשִׁנְיֵי וְלֹא בְּסִכְיֵי⁽⁷¹⁾.

(71) בטעם הדבר כתב המחצה"ש, שהוא משום הכתוב 'לא תניף עליהם ברזל', ועל כן יחתוך את החוטים בנישניו, לפי שיש לאדם ל"ב שנינים כמנין החוטים שבציצית.

ומטעם זה כתב הכף החיים (ס"ק יז) שגם כשרוצה לקצר את הציציות לא יחתכם בסכין אלא בנישניו (והוסיף (לקמן סי' כד ס"ק יב), שבשעה שמבקר להתעטף בציצית יכוון בראשי התיבות שהם 'לב' כנגד ל"ב נתיבות החכמה, שזו סגולה שלא יכאבו לו שנינו. מאידך, הבית ברוך (כלל יא ס"ק קכא) כתב שרק כשמשלים בכך את המצוה צריך לחתוך בנישניו, אך כשמקצרים או כשמחליפים באחרות, אם אי אפשר לו בנישניו אין להחמיר בכך ויחתכם בסכין.

[בִּה"ל ד"ה וְאֵם הוֹסִיף]

עַן בְּפִי מְגִידִים שֶׁמִּסְתַּמֵּק אִם קָצַץ הַתְּרוֹת רַק עַד הַגְּדִיל וּבְגָדִיל נִשְׁאָרִי מֵהוֹ⁽⁷²⁾; דָּאָם הִנֵּה מוֹצִיא הַתְּרוֹת גַּם מִן הַגְּדִיל פְּשִׁיטָא דְּלִשְׁר⁽⁷³⁾.

(72) והחזו"א כתב (א"ח סי' ג ס"ק טז) שודאי פסול, שהרי אם מתחילה היה עושה את החוט קצר שאין בו אלא כשיעור הגדיל, ודאי היה פסול, ואם כן מה בכך שהיה ארוך ונתקצר.

(73) והחזו"א (שם) פסק בזה, וטעמו שכיון שהחוטים הנוספים קשורים יחד עם חוטי המצוה, הרי ביטל את הקשר כולו ולא תועיל בזה קציצה.

[מִשְׁנֵב ס"ק סד]

וְגַם קָשָׁר אַחַר הַתְּלִיא אֶפְלוּ בַּךְ קָשָׁר אֶתְדִי, יֵצֵא יְדֵי חוֹבְתוֹ מִחֻקְתָּא⁽⁷⁴⁾ וְכוּ', וְאִם-כֵּן הֵי תַעֲשֶׂה וְלֹא מִן הַעֲשׂוֹת⁽⁷⁵⁾ וְכוּ', וְיֵשׁ מִחֻמְרֵינִי, וְלִכְתָּחֵלָה נִכּוֹן לְהֵשׁ לְדַבְרֵיהֶם⁽⁷⁶⁾ וְכוּ', דְּבָלָאוּ הֵכִי לֹא מְקַרְיָן קָשָׁר, שְׂאִינוּ מְתַקְּמִים⁽⁷⁷⁾.

(74) ובטעם הדבר שתיקנו חכמים לעשות את שאר הקשרים, כתב בתשובות הגאונים החדשות (סי' קצט) שהוא כדי להדק ולחזק את הקשר הראשון שלא יתרופף.

ואם בשבת התרופף קצת הקשר העליון שבציצית ואינו מוהדק כל כך ורוצה להדקו, כתב הקצות השלחן (סי' קכג בדה"ש ס"ק ד) שיש בזה חשש חיוב חטאת, מפני שקודם ההידוק לא היה עשוי מעשה אומן, ועל ידי ההידוק נעשה מעשה אומן. והוסיף, שאם היה הקשר רפוי מאד, דהיינו שהיה רחוק מהקשר שתחתיו, יתכן שחייב אף לדעת הרא"ש (שבת פט"ו סי' א) שכל קשר העשוי לקיימו גם כשאינו מעשה אומן נחשב לקשר מואורייתא, כיון שקודם ההידוק לא היה עליו שם קשר כלל. וכן דעת הגר"ש אויערבך (שולחן שלמה ס"ק א אות ה) שאסור להדק קשר או להרפותו, וכן דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני שבת ח"ב פל"ד סוף ס"ק ב). אכן, כשנפרם הקשר האחרון שבציצית, הורה הגר"נ קרליץ (שם ס"ק יד) שאף שאסור לחזק בשבת, מ"מ מותר ללבוש טלית זו בשבת ואין לחוש שמא יקשור, כיון שהציצית כשרה גם בלא לחזק את הקשר.

ובענין הידוק קשר הציצית בבית הכסא, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"י סי' טו אות ב) שמעיקר הדין אין בכך איסור, כיון שאין בזה דיבור ולא מחשבה של דבר שבקדושה, אבל כדאי להיזהר, וכן הוא נוהג.

(75) והקושר ארבע חוטי ציצית (שבצד אחד) כדי שלא יתחלפו החוטים מצד לצד, ואחר גמר שירת הציצית מותר את הקשר, כתב בשו"ת ה"צ (א"ח ח"א סי' טו) שאין לחוש שנחשבים כחוט אחד מחמת הקשירה, כיון שרק בשעת הכנסתם לבגד צריך שיהיו נפרדים, אבל לאחר מכן דרכם ומצוותם להיות קשורים. והחזו"א כתב (א"ח סי' ג אות ט ל"ד מב, א) שבאופן שעשה קשר גמור וביטלו [שלא היה

בדעתו להתירו], נפסלו החוטים.

(76) בשעה"צ ציין שהיש מחמירים הוא העולת תמיד (ס"ק ח), שמפרש את כוונת דברי השו"ע 'שאם כרך אפילו חוליא אחד וקשר אפילו קשר אחד', דהיינו או כרך את החוליא או קשר קשר של קיימא, שני קשרים זה על זה. והוסיף לבאר שם (ס"ק יד), שאם קשר את הקשר הראשון הסמוך לכנף בלחוד, אפילו לא כרך את החוליא, שוב אין יכול לחתוך את החוטים, משום 'תעשה ולא מן העשוי'. ובטעם דבריו כתב הביה"ל לעיל (סי' ד"ה ונתקו), שאף על פי שהקשר עם הכריכה הם מן התורה, כיון שכל אחד מהקשרים מעכב, צריך שיהיו שניהם עשויים בכשרות, וכתב שכן היא שיטת הלבוש (סי' ז). אמנם לעיל (ס"ק מג, וסי' י ס"ק ג) לא הביא המשגיב שיטה זו. והחזו"א (שם ס"ק יא) פסק להחמיר בדעת העולת תמיד, ואפילו בדיעבד.

(76) ואם עשה רק קשר אחד וכרך סביבו את החוט, ועל ידי כך הוא מוהדק היטב, כתב המרדכי (סוכה רמז תשמח) שכך היה נוהג הראב"ה לעשות, ונחשב כמו שני קשרים (והביאו המשגיב לקמן סי' תרנא ס"ק יא לגבי אגודת הלולב).

[מִשְׁנֵב ס"ק סו]

יַעֲשֶׂה ד' גוּדְלִין גְּדִיל שְׁשֶׁם הַכְּרִיכּוֹת, וְיִשְׁאִיר ח' גוּדְלִין חוֹטִין נְכַרְדִּים, שֶׁכֶּף הוּא נוי הַצִּיצִית⁽⁷⁸⁾.

(78) וכיון שאין זה אלא משום נוי, כתב בספר שיעורין של תורה (סי' ה אות ה) שאין מדקדקים בשיעור זה בצמצום, וכל שהוא בערך כמו שני שליש ענף לפי מראית העין נחשב לנוי הציצית, שהרי כל ענין הנוי הוא לפי מה שנראה לעינינו.

[מִשְׁנֵב שם]

וְעַל-כֵּן אִם עֲשֶׂה תְּלִיא אַחַת בְּעֶקֶב-שֵׁבֶת עִם תְּשֻׁכָּה, צָרִיךְ לְהַשְׁלִים תְּכֵף אַחַר הַשֵּׁבֶת, דָּאִי לֹאֹו הֵכִי הוּא עוֹבֵר עַל דְּבָרֵי תְּקֻמָּים⁽⁷⁹⁾.

(79) מכאן דקדק בספר הליכות ישראל (א"ח סי' ז), שמותר לעשות ציצית בלילה, וכמו שכתב הפמ"ג (סי' יח משב"ז ס"ק א), אלא שכתב שיש לדחות, שכאן מדובר שאינו עושה את עיקר הציצית, אלא רק משלים את המצוה מדרבנן. וכן כתב בעל שו"ת שבט הלוי (קובץ אור ישראל מאנסי חכ"ב עמ' פג), שאף לדעת המחמירים, אם עשה את הקשר העליון ביום, מותר לעשות את שאר הקשרים בלילה. עוד כתב בספר הליכות ישראל שם, שמצא בסוף ספר מצות תפילין (עמ' רכח), שהחפץ חיים נשאל האם מותר להטיל ציצית בלילה, והשיב שמותר. ובשו"ת מנחת יצחק (ח"ט סי' ח) כתב שהפמ"ג לא התיר לעשות כן לכתחילה, אולם בספר ארחות רבנו (ח"ג עמ' קפח) הובא בשם החזו"א, שהפמ"ג התיר הדבר אף לכתחילה, וכן הורה הגר"ש אויערבך (הליכות שלמה תפלה פ"ג סכ"ג) שמותר לכתחילה לתלותם בבגד בלילה.

[מִשְׁנֵב ס"ק סח]

וּבְרַעֲיָא מְהִיבְנָא קְתָב, שְׂפִיחָה בֵּין קָשָׁר לְקָשָׁר כְּמִלָּא אֶגְוֹל⁽⁸⁰⁾.

(80) ובספר ארחות רבנו (ח"ג עמ' קפח) הובא שהגר"י קניבסקי לא הקפיד בזה, משום שהחוטים בזמנינו מעובדים היטב ודקים, ואם יהיה אגודל בכל חוליא, יהיו רוחים מיותרים בין קשר לקשר.

[מִשְׁנֵב ס"ק טו]

וּלְקַלֵּי עֲלָמָא אֵינוּ מַעֲכָב בְּדִיעֵבֵד וְכַנְ"ל⁽⁸¹⁾.

(81) ובביה"ל לעיל (ס"ד ד"ה יכול לקצרו) משמע שלכתחילה צריך שיהיה הענף שני שלישים, ולא יותר. והחזו"א כתב (א"ח סי' ג ס"ק י), שמדקדק לשון הרמב"ם מבואר שאפשר להוסיף על הענף, והאזהרה היא רק שלא יפחות הענף משני שלישים.

כג באר הגולה

ר"י ורמב"ם ז' כל בו
וארורות חיים וריווק
ח אגרי וארורות חיים
הביאר לשתי הפרעות

הלכות ציצית סימן יא יב

שלוש עשרה, שעולים כלם ארבעים, ממנין ה' אחד שעולים שלשים ותשע, ועם השם הם ארבעים.
וְנִהְיֶה לְעֵשׂוֹת (כז) כְּסוּף כָּל חוּט קֶשֶׁר, כְּדִי שֶׁיַּעֲמֵד בְּשׂוֹזְרוֹתָיו: טו וְיֵשׁ אוֹמְרִים שְׂצִירָה לְדַקְדָּק
שִׁתְּלָה הַצִּיצִיּוֹת (עב) *לְאָרְךָ הַטְּלִית, (עג) דְּבַעֲיָנָן שֶׁתְּהֵאָה נוֹטֶפֶת עַל הַקֶּרֶן (פרוש, תלוי על הקרן), וְאִם הָיָה
בְּרַחְבּוֹ לֹא הָיָה נוֹטֵף, שְׁהָיָה כְּלַפֵּי קֶרְקַע (כו) [כז] הָיָה תְּלוּי. וְיֵשׁ אוֹמְרִים * שְׂאִין לְתַת (עד) שׁוּם בְּגָד
בְּנֻקְבֵי הַטְּלִית שֶׁמִּכְנִסִים בָּהּ הַצִּיצִיּוֹת, (עה) וְיֵשׁ מְתִירִין, וְכֵן נִהְיֶה:

יב דברים הפוסלים בציצית, ובו ג' סעיפים:

א *אם נפסקו כל חוטי הפנף בהם ונשתמר בהם כדי עניבת כל החוטים (ב) הפוסקים
ביחד, (ג) (ב) פשר, ואם לא נשאר כדי עניבה (פרוש, ו'ורכסו את החשן' תרגום ו'יענבון')

שערי תשובה

הודיה סי' כה, שמתר להתיר ציצית מבגד שהכריכות מספר השם ואין להקפיד משום
מחיקת השם, שאין זה אלא בצורת אותיות, אבל דרך גימטריא אין לחש. וכי כבד"י
המנדקקים נהגו לעשות ליט כריכות כמיש הארי' ויל, והעתיק מספר הפגנות
הפעק מכת"י מוהר"ו (והקד"ו) כמו שאנו עושים היום ד' ח' י"א י"ג, אלא שהיה
עושה חליות, אבל מנהג העולם שלא לעשות כן חליות כמיש הגמ"י ע"ש, וכי
ביש"ש על קמות, וכתב שאמרו ט' אורות, ו'אורות' גימטריא ציצית; ושם ט'ל'
הוא טוב לתפלת הדרך להניח אגודל על המזונה ולומר בלחישת ובקנשה ובכסוי
פנים: בשמך טל אטלה שלשה פעמים, ע"ש ביש"ש פ"ק ג' סי' [כז] הנה תלוי.
עכ"ט. ועין ב'ד'אפרים בארן א"ף יש לנהג תחלת הציצית שהיה קרוי נוטף על
הדרך והנה בא לז"ר ספר ברכ"יוסף והביא שם בשם מהרי"ק שכתב: פרוש, שהיה ארץ הציצית נמשך על ארץ הטלית, והשקא בהתעטפו כשחולק הרחב בוועותיו
משלף שני הציצית לפניו וכי לאחריו נוטף על הקרן, ונאיתי אנשי מעשה חולין אותם שיהיה ארץ נמשך לרחב הטלית כו, ואין י"ל, דהשקא נוטף על הקרן שלא בשעת
עטוף ובשעת עטוף לא, ואנן כפר שעת עטוף אוליין כו; ונאיתי אני לפר זקנו הרב מהר"א אזולאי (והוא בעהמ"ח ספר לאברכים) כתב: ואני נוהג בבי ציצית שלאחר
סבבת מהרי"ק, וכבי ציצית שלפני כאנשי מעשה, כי בזה האופן יהיו כל הדי ציצית נוטפות על הקרן בישר, מאש"כ לכתוב אנשי מעשה ציצית שלאחריו הם פחת הקרן
ולמהרי"ק שלפניו פחת הקרן, עכ"ל. ודבריו נאמנו מאד והחוש נעיד ע"י, ודבריו מו"ח מפ"ש בהגמ"י כו, הכל לפי מה שכתב מתעטפין בו, אכן העולם אין נוהרים בזה,
ונראה שסומכין על מ"ש בהגמ"י שחזרו בו מהרים ואמר דהכל נקרא נוטף על הקרן ולא אמע"ט אלא באלכסון כו, ע"ש. ועין ב'ד'אפרים מ"ש בפרוש ארץ הכגד ורחב
הכגד לט"ו ומג"א. ועין בתשב"ץ ח"ב סימן רח לענין הרהקה משפת הכגד כמלא קשר אגודל שיש אומרים דוקא בארץ אבל ברחב א"צ, כתב: והאמר נקרא הצד היותר
ארץ, והרחב נקרא הצד היותר קצר, ע"ש, וכיון שהקרן הוא שמתעטפין בצד היותר ארץ, נקרא מה שמתעטף בו ארץ, ומראשו לנגליו הוא הרחב, וכמ"ש בסי' ח' להניח
על ראשו: ונחבו לקומתו, והוא כדברי המג"א בזה. ועין בגן המלך שפי"ט סעיף טו שכתב שאם היתה משולשלת וחליוה צריך להעביר אל הצד השני שמתהוה נוטפת על הקרן; ויש
שפדקרון שלא לעשות כן בשבת והו"ל כמתקן, ואין לחש לזה, שאין זה תקון בגופו של בגד, רק כמי שמשלשל בגדיו לפניו או לאחריו, ע"ש:

באר הלכה

דפסק הנ"מ"א לעיל בסימן י' סעיף ו' בהטיל ציצית על ציצית, דחותף אחת
מקו וכשר בכל גונו, עין שם: * לְאָרְךָ הַטְּלִית, עין במגן אברכים שפירש
לר"י ורמב"ם שיהיה ארץ נמשך לרחב הטלית כו, ואין י"ל, דהשקא נוטף על הקרן שלא בשעת
עטוף ובשעת עטוף לא, ואנן כפר שעת עטוף אוליין כו; ונאיתי אני לפר זקנו הרב מהר"א אזולאי (והוא בעהמ"ח ספר לאברכים) כתב: ואני נוהג בבי ציצית שלאחר
סבבת מהרי"ק, וכבי ציצית שלפני כאנשי מעשה, כי בזה האופן יהיו כל הדי ציצית נוטפות על הקרן בישר, מאש"כ לכתוב אנשי מעשה ציצית שלאחריו הם פחת הקרן
ולמהרי"ק שלפניו פחת הקרן, עכ"ל. ודבריו נאמנו מאד והחוש נעיד ע"י, ודבריו מו"ח מפ"ש בהגמ"י כו, הכל לפי מה שכתב מתעטפין בו, אכן העולם אין נוהרים בזה,
ונראה שסומכין על מ"ש בהגמ"י שחזרו בו מהרים ואמר דהכל נקרא נוטף על הקרן ולא אמע"ט אלא באלכסון כו, ע"ש. ועין ב'ד'אפרים מ"ש בפרוש ארץ הכגד ורחב
הכגד לט"ו ומג"א. ועין בתשב"ץ ח"ב סימן רח לענין הרהקה משפת הכגד כמלא קשר אגודל שיש אומרים דוקא בארץ אבל ברחב א"צ, כתב: והאמר נקרא הצד היותר
ארץ, והרחב נקרא הצד היותר קצר, ע"ש, וכיון שהקרן הוא שמתעטפין בצד היותר ארץ, נקרא מה שמתעטף בו ארץ, ומראשו לנגליו הוא הרחב, וכמ"ש בסי' ח' להניח
על ראשו: ונחבו לקומתו, והוא כדברי המג"א בזה. ועין בגן המלך שפי"ט סעיף טו שכתב שאם היתה משולשלת וחליוה צריך להעביר אל הצד השני שמתהוה נוטפת על הקרן; ויש
שפדקרון שלא לעשות כן בשבת והו"ל כמתקן, ואין לחש לזה, שאין זה תקון בגופו של בגד, רק כמי שמשלשל בגדיו לפניו או לאחריו, ע"ש:

באר היטב

גימטריא אחד, וזהו ה' אחד, ובציצית של ר' שלמה מולכו היה בארץ ראשון
י"ד כריכות ואח"כ ה' וכי' כשם הנו"ה, מ"א. ועין בשכנ"ג בהגהת ב"י
[ועין במ"א ובבלבש בענין הכריכות]: (כז) כְּסוּף כָּל חוּט קֶשֶׁר. ע"ל סי"ג ג
מש"ש: (כז) הָיָה תְּלוּי. ובד"עבד כשר, אבל באלכסון אסור, שהוא מנהג
קרא"ים, מ"א. עין מ"ש ה'ד'אחרון בשם ג'המלך:
(ב) הפוסקים ביחד, עמ"א מ"ש בלשון המדריכי, וכתב ד"ש להחמיר
שצריך כדי עניבה על כל חוט בפני עצמו, ועין ס"ב: (ג) פשר, ואם
התיר את הציצית, אסור לתנם בטלית אחר, דהוי כפלתחלה, ט"ז:

הקרן והנה בא לז"ר ספר ברכ"יוסף והביא שם בשם מהרי"ק שכתב: פרוש, שהיה ארץ הציצית נמשך על ארץ הטלית, והשקא בהתעטפו כשחולק הרחב בוועותיו
משלף שני הציצית לפניו וכי לאחריו נוטף על הקרן, ונאיתי אנשי מעשה חולין אותם שיהיה ארץ נמשך לרחב הטלית כו, ואין י"ל, דהשקא נוטף על הקרן שלא בשעת
עטוף ובשעת עטוף לא, ואנן כפר שעת עטוף אוליין כו; ונאיתי אני לפר זקנו הרב מהר"א אזולאי (והוא בעהמ"ח ספר לאברכים) כתב: ואני נוהג בבי ציצית שלאחר
סבבת מהרי"ק, וכבי ציצית שלפני כאנשי מעשה, כי בזה האופן יהיו כל הדי ציצית נוטפות על הקרן בישר, מאש"כ לכתוב אנשי מעשה ציצית שלאחריו הם פחת הקרן
ולמהרי"ק שלפניו פחת הקרן, עכ"ל. ודבריו נאמנו מאד והחוש נעיד ע"י, ודבריו מו"ח מפ"ש בהגמ"י כו, הכל לפי מה שכתב מתעטפין בו, אכן העולם אין נוהרים בזה,
ונראה שסומכין על מ"ש בהגמ"י שחזרו בו מהרים ואמר דהכל נקרא נוטף על הקרן ולא אמע"ט אלא באלכסון כו, ע"ש. ועין ב'ד'אפרים מ"ש בפרוש ארץ הכגד ורחב
הכגד לט"ו ומג"א. ועין בתשב"ץ ח"ב סימן רח לענין הרהקה משפת הכגד כמלא קשר אגודל שיש אומרים דוקא בארץ אבל ברחב א"צ, כתב: והאמר נקרא הצד היותר
ארץ, והרחב נקרא הצד היותר קצר, ע"ש, וכיון שהקרן הוא שמתעטפין בצד היותר ארץ, נקרא מה שמתעטף בו ארץ, ומראשו לנגליו הוא הרחב, וכמ"ש בסי' ח' להניח
על ראשו: ונחבו לקומתו, והוא כדברי המג"א בזה. ועין בגן המלך שפי"ט סעיף טו שכתב שאם היתה משולשלת וחליוה צריך להעביר אל הצד השני שמתהוה נוטפת על הקרן; ויש
שפדקרון שלא לעשות כן בשבת והו"ל כמתקן, ואין לחש לזה, שאין זה תקון בגופו של בגד, רק כמי שמשלשל בגדיו לפניו או לאחריו, ע"ש:

משנה ברורה

האחרונים, דשבעה ושמונה הוא שם של י"ה, ואחר-כך אחת
עשרה, ובצורף הוא שם של הנו"ה, ואחר-כך שלוש עשרה,
גימטריא אחד, וזהו ה' אחד. ובציצית של ר' שלמה מולכו היה
בארץ ראשון י"ד כריכות ואחר-כך ה' וכי' כשם הנו"ה [מ"א].
ועין בבלבוש ובאלהיה רבה עוד בענין הכריכות: (עא) כְּסוּף כָּל
חוּט. עין לעיל בסעיף-קטן יח מה שכתבתי שם. טוב לעשות
החוטין ביוגנים, לא עבים ולא דקים, משום זה אלי ונאנחו
[א"ר]: טו (עב) לְאָרְךָ הַטְּלִית. עין לעיל בסעיף-קטן ג"ב מה
הוא ארץ, ועין בבאר הלכה: (עג) דְּבַעֲיָנָן וכו'. הינו בין
בשעת התלית או אחר-כך. אם נשקטו לצד משה, (מט) יחזירם.
וכל זה לכתחלה, אבל (י) בד"עבד אין קפידא בזה, אף על-פל'
פנים וזהו מאד שלא יהיו הציצית תלויים באלכסון על קרן
ויות, מפני שהוא מנהג הקרא"ים שעושין כן, ואם תלויים,
מצוה להחזירם למקומן: (עד) שׁוּם בְּגָד. דבועין שיהיו הציצית
מנוח על הקרן (נא) ולא על דבר שהוא מנוח על הקרן: (עה) וְיֵשׁ
מְתִירִין. כי אין עושין כן (נז) אלא לחזק הבגד שלא יקרע, ובטל
הוא לגבי בגד; ואפלו של עור מותר. וכן הסכימו הפוסקים:
א (א) וְנִשְׁתַּמְרֵי בָהֶם. פרוש, בכל אחד (ב) מן החוט נשאר
לעשות עניבה, שקורין של"י"ף, לכל החוטין הפוסקים
ביחד. ואם לא נפסקו פלן, (ג) די אם נשאר לעשות עניבה
על הפוסקים בלבד ולא על כל החוטין: (ד) פשר, ואם התיר
את הציצית, אסור לתנם (ג) בטלית אחר, דהוי כפלתחלה,
ואפלו לא נפסק רק חוט אחד ואין בארבו י"ב גודלין:

שער הציצין

(מט) פרימגדים: (י) מגן אברכים: (יא) מרדכי, הובא בבית יוסף. ועין בבאר הלכה: (יב) בית יוסף. (יג) בית יוסף. (יד) בית יוסף ואלהי רבה: (טו) אחרונים: